

Nr. 229/416/

Šeštadienis, 1946. X. 5

IŠ VISO PASAULIO

- PREZ. TRUMANAS, Londono žiniomis, pasiuntęs min. pirm. Attlee telegramą, kuria reikalaujama žydiam žydų skaičiui leisti įvažiuoti į Palestiną, nelaukiant ligi gruodžio 16 d. pertrauktos Palestinos konferencijos pasitarimų išdavų. Prezidentas apgailestauja dėl konferencijos portraukimo. JAV vyriausybė darysianti visa, kad žydai galėtų įvažiuoti į Palestiną. Stuttgarto žiniomis, ta proga prezidentas pareiškęs pageidavimą, kad vyriausybės pakeistų į jų kraštus emigraciją varžančius įstatymus ir išileistų tremtinius /DP/. Pažymėjęs, kad jis Kongresui pateiksias pasiūlymą praplėsti imigraciją į JAV. Iš britų pusės dėl prezidento reikalavimo pareiškama; kad D. Britanija norinti prie vieno stalo suvesti žydus ir arabus. Arabai, kaip Beromünsteris praneša, prez. Trumano pareiškimą laiką "brutaliu antpuoliu" ir grasina, kad dėl to 7 arabų valstybės nutrauksiančios santykius su JAV.

- PAGAL "BALTAJĄ KNYGĄ", skelbiamą iš Londono, visos trys D. Britanijos ginklo rūšys: sausumos, oro ir jūrų sujungiamos į vieną krašto gynybos ministeriją. Krašto gynybos tarybai, įsteigtajai karo metu Churchillio, vadovausias ir toliau min. pirmininkas, bet šalia jo pavaduotojo teisėmis skiriamas ministeris be portfelio. Gen. štabo viršininkui ir toliau paliekamas strateginis planavimas bei informacijos tarnyba. Pagal "Times" svarbiausias to perorganizavimo tikslas - pašalinti trūkumus, kurie buvę dėl nepasirengimo praėjusio karo metu. Ryšium su tuo įvyksta vyriausybėje pasikeitimų ir paaugstinimų. Gynybos ministeriu skiriamas ligšiolinis jūrų min. Alexander, kolonijų min. G. Hull skiriamas laivyno ministeriu, N. Baker - oro ministeriu, J. Berlinger/?/ karo ministeriu, P. C. Neil - valstybės ministeriu, ir kt.

- ĮVAIRIOS KOMISIJOS, Londono žiniomis, dirba dabar be pertraukos taikos konferencijoje, kad baigtų savo darbą laiku. Ekonominė komisija Italijai priimtas Australijos atstovo pasiūlymas sudaryti komisijai, kuri prižiūrėtų Italijos reparacijų vykdymą. Rusų atstovas tam prieštaravęs: tai, girdi, prieštarauja keturių ministerių tarybos nutarimui. Prancūzijos ir Kinijos atstovai taip pat čia prieš pasisakę. Bevinas turėjęs ilgą pasitarimą su Byrnes, o Molotovas išskridęs į Maskvą. Šio ryto žiniomis, iš 9 konferencijos komisijų 4 jau baigusios savo darbą, būtent: politinės komisijos Bulgarijai, Rumunijai ir Suomijai ir ekonominė komisija Italijai.

- ŪKIO IR SOCIALINĖJ TARYBOJ, Londono žiniomis, Čekoslovakijos ir Jugoslavijos reikalavimai grąžinti iš amerikiečių zonos joms vokiečių pagrobtuosius laivus - atmesti. Graikija pateikusi reikalavimą, kad sovietai grąžintų jos laivus. Iš rusų pusės pareikšta, kad jų vyriausybė neturėjusi laiko to reikalo ištirti. Rusai atsisakę dalyvauti numatomoj sušaukti Dunojaus konferencijoje. Uk. ir Soc. Taryba savo posėdžius pertraukė ligi vasario mėn.

- ATETIS VIS NEAIŠKI, kaip Londonas sako, Nurnberge išteisintųjų nacių: v. Papen, Schacht ir Fritzsche. Amerikiečių vyr. būstinė Frankfurte pranešanti, jog Schachtui ir Fritzschei neleidžiama įvažiuoti į britų zoną, o į prancūzų zoną neleidžiami visi trys. Amerikiečiai

išteisintuosius žadą palydėti į jų gyvenamąją vietą, c vokiečių policijai esą duoti nurodymai duoti apsaugą. Kontr.Taryboje gauti malonės prašymai iš Frank, Hess, Streicher, Frick, Rosenberg ir Borman, taip pat esąs gautas prašymas dėl SS išteisinimo. Šiandien pasakutinė diena malonės prašymams įteikti. Maskva vakar pranešė, jog v.Papen, Schacht ir Fritzsche jau esą slapta pergabenti į britų zoną. Vatikaną kalbėtojas, Londono žiniomis, pranešęs, jog popiežius pareiškęs, kad dėl tarptautinio tribunolo legalumo gali būti skirtingų nuomonių, bet ~~xxix~~ dėl nusikaltimų nėra abejonės ir nu-teistieji esą užsitarnavę skirtosios baudmės.

- CHURCHILLIS, Stuttgarto žiniomis, konservatorių partijos konferencijoje, išrinktas partijos garbės nariu, ~~pareiškęs~~ vėl pasisakęs už jungtinių Europos valstybių sudarymą, nes, girdi, visa našta negalinti gulti vien ant J.A.Valstybių.

- ŽODŽIO IR SPAUDOS LAISVĖS, kaip informacijų šefas gen.Mc Clure pareiškęs, numatoma daugiau suteikti amerikiečių zonoje vokiečiams. Stuttgarto žiniomis, vokiečių spauda ir radijas čia galėsia skelbti visas žinias, kurios nevaro nacionalistinės ir militaristinės propagandos, nepuola okupacinių igulų ir negadina tarpzoninių santykių. Laikraščiai ir radijas galėsia imti ir iš užsienio žinias autorių teisėmis.

VIETOS ŽINIOS

- LITERATŪRINĖ MUZIKINĖ POPIETĖ šiandien 18,45 val.

- AKTUALIOS-rytoį 19 val.salėje prie gimnazijos. Pranešimą padarys N.Tautvilas.

- "ŠARŪNAS", pakviestas Augsburgio vokiečių sporto vadovybės, rytoį išvyksta Augsburgan, kur dalyvaus vokiečių rengiamame krepšinio turnyre, sužaidsamas rungtynos su amerikiečių kariuomenės 9.divizijos rinktinė.

- SPORTO VADOVAMS KURSAI, YECA surengti nuo IX.11 iki X.3, sutraukė klausytojų per 120 iš visos amerikiečių zonos. Iš Kempteno Unros siųstas dalyvavo sporto skyr.vėdėjas Ed.Vengianskas.

- DR.K.GRINIAUS IŠLEISTUVĖS į Ameriką kartu ir paminėjimas jo 80 metų amžiaus jubiliejaus įvyko Hanau rugsėjo 29 d. Tardamas savo atsisveikinimo žodį, buv.Lietuvos prezidentas ir jubilatas kvietė trečtinius užmiršti tarpusavius nesutarimus, suglausti savo eiles, elgtis kaip geriems lietuviams ir rūpintis demokratinės nepriklausomos Lietuvos atstatymu. Išleistuvėse teko dalyvauti mūsų kolonijos nariui doc.inž.K.Kriščiukaičiui.

- IŠ DP BIBLIOTEKOS pasitraukiant vienam ligšiol dirbusiam lietuviui, - kaip rašo mums vienas skaitytojas, - į tą vietą tuoj ėmė muštis žmonės, kurie neturi nei didesnio patyrimo apie bibliotekas, nei pasižymi kalbų mokėjimu. Ar nereikėtų parinkti tam darbui žmogaus, kuris iš tikrųjų tinka?

- SARGAS skubiai reikalingas gimnazijai. Kreiptis šiandien ar rytoį gimnazijos raštinėn ar tėvų komitetan.

- IŠJUNGS ŠVIESĄ tiems bendrabučio gyventojams, kurie naudos plyteles sutemus,kai šviesa reikalinga.Iš neklažadų bus su policija atiminėjamos plytelės. Negali be šviesos gyventi visa bendruomenė dėl vieno šviesos eikvotojo.

- ATSIKSIM Viena valandą LAIKRODĮ ATGAL spalio 7 d.3 val. rytą, prisiderindami prie normalaus laiko.

- KAS SUKEITĖTE rados spalvos vaikiškus batelius prieš keletą dienų vaikų darželyje, prašom atsikeisti II bl. 79 kamb.

- "1946-UJU METŲ RUSIJA" -- tokiam straipsnyje, idėtame JAV žurnale "Life" /VIII.5/, apie "N.Y. Times" korespondento Brooks Atkinson išpūdžius iš Tar. Rusijos rašoma toliau taip /plg. DN Nr. 228/: "Joks svetimtautis nedaug ką nežino, kas vyksta sovietinės sąjungos platybėse, tesą tik įvairūs nežinojimo laipsniai. Bet aš nežinau apie jokią organizuotą opoziciją vyriausybei, nors eina gandai apie "tam tikrų sluoksnių" /bendrasis sovietinės spaudos posakis/ Ukrainoje bruzdėjimą. "Tam tikriems sluoksniams" atrodo, kad jie per brangiai užmokėję už karą ir, be abejo, nesamoningai kaltina tuo vyriausybę. Komunistų rūmai Odesoje buvę padegti ir Ukrainoje antisemitizmas veiklus. Bet centrinė valdžia, matyt, stipriai stovi, nes jie vedė žmones į tokį didelį nugalėjimą prieš modernųjį ir pajėmų priešą, ir komunistų partija visą garbę imasi sau - įvairiais laipsniais atsisakydama pripažinti kitų sąjungininkų dalį ir prisiskirdama Japonijos paklupdymą. Be normalaus murmėjimo dėl gyvenimo sunkumų, žmonės, atrodo, savo vyriausybę pasitiki. Bet politbiuro vyrų ne tokia prigimtis, kad jie jaustųsi saugūs. Būdami atsilikusias, nenka mintančio, silpnai sulipdyto krašto vadai, kuris bando pats pakilti iš po audros, jie yra verčiami atlikti daug nemalonių pareigų ir užkrauti ant savo žmonių pečių didelę našta. Be abejo, jie supranta, kad dėl to viršūnės turi turėti laisvę elgtis be kritikos, opozicijos ir stebėjimo. Jie užsienyje elgiasi kaip namie, nors jų čia neapsaugoja kontroliuojamoji spauda ir opozicijos nutildymo priemonės. Dalis mūsų sunkumų su sovietine Sąjunga kyla dėl sovietų vadų neapsišvietimo. Labai maža kas iš jų yra buvęs užsienyje. Po daug metų izoliacijos ir dėl kelių skaudžių patyrimų su svetimais kraštais jie tiesiog sirgta serga svetimybii baimė. Sovietų valdžios dvasia - viso svetimo baimė. Svetimšaliai yra laikomi šnipais ir Sov. Sąjungos priešais. Susidėjimas su svetimšaliais ir domėjimasis svetimais kraštais yra laikomi beveik Sov. Sąjungos išdavimu. Net vadai nesaugūs, ir kas iš jų per daug bičiuliaujasi su svetimšaliais arba pritaria jiems, vaiksčioja pavojingais keliais ir gali atsidurti būdoje, net nepajutę. Net Stalinas, kuris yra laikomas vadu su daugiausia sveiko proto ir pusiausvyros, nieko neįsmaro apie laisvę arba demokratiją, apie svetimus kraštus jis sprendžia pagal marksizmą ir tendencingus ir nepilnus sovietinių diplomatų ir laikraščių pranešimus. Sovietų vadai yra savo pačių atsiskyrimo aukos. Nors jiems yra prieinami begaliniai užsienio šaltiniai, jie neprityrę juos analizuoti. Gyvenę visą amžių už "geležinės uždangos" /stebuklingai patogus posakis/, jie negali su svetimais reikalais arba svetimtaučiais elgtis būdu, kurį mes laikome normaliu. Po pernai metų gruodžio Maskvos konferencijos politbiuras, daugumos svetimtaučių nuomone, nusprendęs sugrižti prie status quo ante bellum /=prieškarinio stovio/ ir laikyti visus svetimus kraštus su kapitalistiniu ūkiu neišvengiamais Sov. Sąjungos priešais. Kad ir koks būtų nuoširdus šis požiūris, aišku, kad dėl jo susidaro viduje nuotaika; palauki diktatūrai, nes lengviau valdyti žmones, kurie įsitikinę, kad visas pasaulis tik ir tesiruošias juos išsmaugti. Mes per karą taip pat esame patyrę, kad žmonės geriau dirba, tikėdami gina savo kraštą. B e n d r a s i s m o k s l o i r m e n o l y g i s ž e m a s. Nuotaika Maskvoje ne normali. Dėl nutraukimo normalaus susipažinimo su užsieniu protas merdi. Už cenzūros geležinės uždangos jausminės reakcijos į gaudus ir taip pat į įvykius yra neurotinio pobūdžio. Kada žiniai atimamas jos normalus pagrindas dienos įvykiuose ir ji tenaudojama nuomonei sukurti, ypatingi dalykai pavirsta dvasiniais smūgiais. Apie Churchillio kalbą Fultone nebuvo skelbiama penkias dienas, nes, tur būt, sovietų vadai svarstė, kaip ją apdirbti. Kai galop ją paskelbė su komentarais, Maskva sutiko ją su isterika, tartum atominės bombos

turėjo pradėti birti prieš vidurnaktį. Po dviejų pasaulinių karų patyrime mes suprantame politinio ir prekybinio-internacionalizmo būtinumą, kaip vienintelės priemonės nuo karinių katastrofų. Bet ir Maskva įrodo intelektualinio ir kultūrinio bendradarbiavimo reikalingumą tarptautiniu mastu. Maskvoje jokių naujų idėjų nėra. Tekartojame vis tas pačias senas su keistu nuolatinumu. Visi laikraščiai sako tą pat visiškai tuo pačiu būdu, paprastai tą pačią dieną, visi rašo kaip vienas, išimčių tėra tik kelios. Dėl ilgos politikos svetimšalių neįsileidimo į Rusiją, dėl atsiskyrimo nedaugelio tų, kurie į ją įsigauna, dėl jų judėjimo suvaržymo krašte, dėl žinių cenzūros ir jų naikinimo susikūrė bekraujėška, senos mados, smulkiai buržuazinė, bespalvė ir nuobodi kultūra. Sovietai be galo rūpinasi medicina, bet aš žinau, kad jos praktika žema. Iš savo patyrimo aš deduosi galįs pasakyti, kad bendrasis teatras, meno ir muzikos lygis žemas, ir aš įtariu, kad nemaža rašytojų, artistų ir muzikų tatau suvokia. Aplamai imant, menas visai be gaivumo; jis atsilikęs ir merdi. Dėl politinės kontrolės slėgimo maža progų pasireikšti asmeninei iniciatyvai. Atrodytų logiška laukti, kad tokia nauja visuomenė, kaip Rusijos, turėtų bandyti kurti, būti drąsi ir apsiukri mone. Bet man atrodo, kad sovietiniame mene tiek pat šlėmštų, kaip ir mūsų, tik su tuo skirtumu, kad mūsų šalis kai kada sukuria originalius dalykus, kurie atsveria bendrąją menkystą. Atsiskyrimas ir totalitarizmas susijungę nužudė naujas idėjas. S o v i e t ū v a d a i s e r g a g r u p ė s b a i m ė. Dėl tokio nenormalaus klimato klesti grupiniai iškrypimai. Vadams atrodo, kad visi eina prieš juos, kad jie esą apsupti. Žinoma, nėra tikresnio kelio kaip šis sukelti kitose tautose iš pradžių sumišimui, paskui pasibiauėjimui ir galiausiai priešingumui. Dėl Sov. Sąjungos didumo, galios, drąsos ir begalinių išteklių šis baiminimasis būtų juokingas, jei jis taip neatstumtų svetimšalių, kurie nori turėti kokių nors reikalų su Sov. Sąjunga. Kalbant apie pavojų, tai J. A. Valskybės dėl labai sutelkto savo-ūkio labai pažeidžiamos, net ir turėdamos atominę bombą sandėlyje. Sovietų vadai nuomonių skirtumą laiko priešingumu Sov. Sąjungai. Sovietų pilietis, kuris pasipriešintų Stalino politikai, būtų nušluotas iš visuomenės kaip valstybės priešas. Amerikoje yra pasaka, kad sovietų vadai esą sukti, gudrūs ir žino, kas ir kur vyksta. Bet aš įtariu, kad jie tėra trivialūs vyrai, kurie nėra patyrę demokratijos pas save ir yra sumišę dėl demokratijos svetur. Sekmingai sunaikinę nuomonių skirtumus marksizmo naudai, jie iš instinkto laiko nuomonių skirtumus svetur Sov. Sąjungos ir liaudies išdavimu. Marksizmas - puikus mokslas, kuris patas save išsivalė nuo nemoksliško žmogaus prigimties savaimingumo. Galiausiai kliūtis draugiškiems tarptautiniams santykiams tai pagrindinis faktas, kad Sov. Sąjunga yra socialistinė valstybė, kuri auga ir plinta kapitalistiniame pasaulyje. Pagal komunistų partijos liniją, sovietai tol nėra saugūs nuo užpuolimo, kol kapitalistiniai kraštai, kaip JAV ir Anglija, vyrauja pasaulyje. Praeityje Rusija santykiavo su kapitalistiniais kraštais, išskiriant nacinę Vokietiją, kai Hitleris kovojo su Vakarais. Bet dabar partijos linija buvo pakeista teorijai, kad "monopolinis kapitalas", kaip sovietiniai rašytojai jį visuomet vaizduoja, esąs fašistinis, tebeišlaikęs fašizmo centrus ir esąs kreipiamas į socializmo sunaikinimą. J. A. Valskybės yra piešiamos sovietinėje spaudoje kaip smurtinga, imperialistinė valstybė, kuri plečianti savo galią po pasaulį ir mindžiojanti mažųjų tautų teises, ir J. A. Valstybių "monopoliniai kapitalistai" yra vaizduojami kaip priešingi "pasaulio taiką mylinčioms plačiosioms mirioms"; kas yra antrasis kasdieninis posakis sovietinėje spaudoje. /B.d./